

Tisková zpráva

Postoje české veřejnosti ke svému zaměstnání – červen 2017

- ⊙ Celkově zhruba tři pětiny pracujících vyjadřují spokojenost se svým zaměstnáním.
- ⊙ Vyšší úroveň spokojenosti zaznamenáváme u vedoucích a vyšších odborných pracovníků a u podnikatelů či živnostníků, kteří pracují jako samostatně výdělečně činné osoby.
- ⊙ Vztahy na pracovišti jsou celkem třemi čtvrtinami pracujících hodnoceny kladně.
- ⊙ O přiměřenosti finančního ohodnocení za svou práci je přesvědčena pouze třetina ekonomicky aktivních.
- ⊙ O změně zaměstnání aktuálně uvažuje téměř pětina pracujících, sedm desetin naopak hodlá setrvat ve stávajícím zaměstnání.

Zpracovala:
Naděžda Čadová
Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.
Tel.: 210 310 588

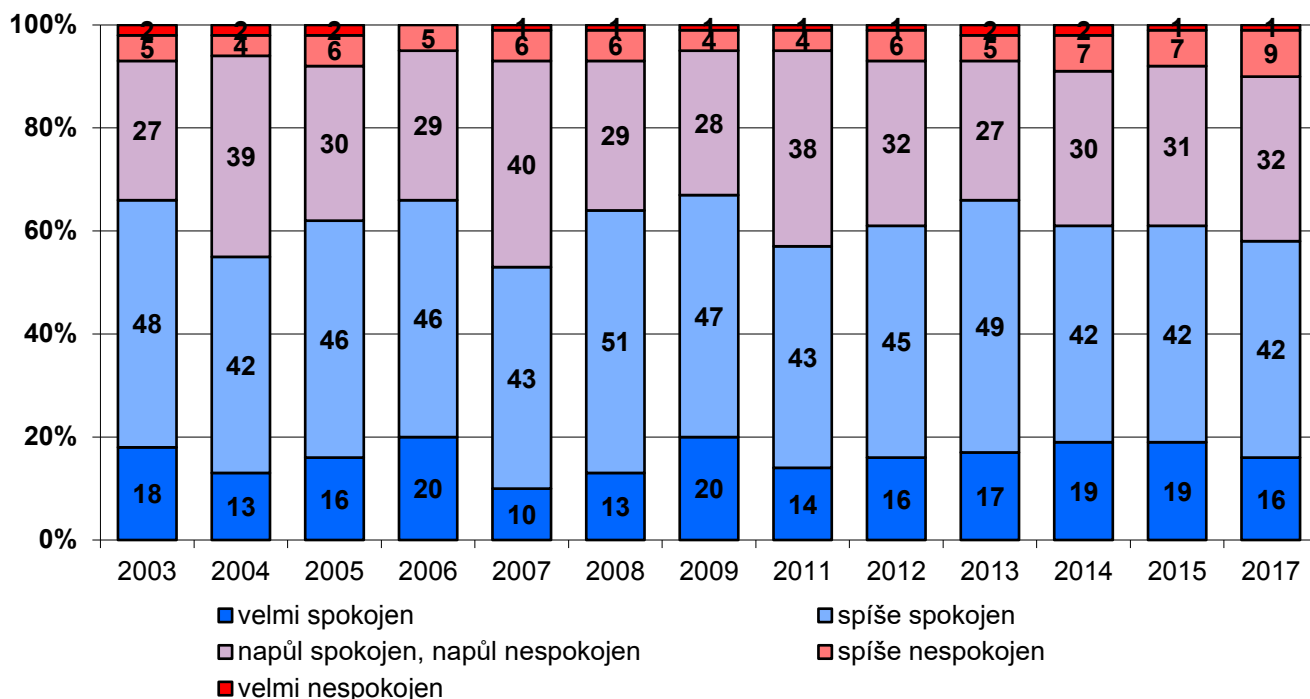

V svém červnovém šetření se CVVM více zaměřilo na téma zaměstnanosti a nezaměstnanosti. Všem pracujícím jsme pokládali otázky týkající se spokojenosti se zaměstnáním, vnímání atmosféry na pracovišti a subjektivního hodnocení přiměřenosti výše příjmu. Dále bylo zjišťováno, jaký podíl pracujících momentálně uvažuje o změně zaměstnání a za jak pravděpodobnou je pokládána možnost ztráty práce.

Jak ukazuje graf 1, celkově zhruba tři pětiny pracujících (58 %) vyjadřují spokojenost se svým zaměstnáním, i když pouze 16 % se cítí být „velmi spokojeno“ a dalších 42 % je podle svých slov „spíše spokojeno“. Názor přibližně třetiny ekonomicky aktivních (32 %) je na pomezí spokojenosti a nespokojenosti. Nespokojených je dlouhodobě menšina, aktuálně tento pocit ze svého zaměstnání vyjádřila desetina pracujících (10 %), když 9 % se cítí „spíše nespokojeno“ a 1 % je „velmi nespokojeno“.

Ve srovnání s rokem 2015 došlo k mírnému poklesu podílu těch, kteří se ve svém zaměstnání cítí „velmi spokojeni“ (o 3 procentní body). V celkovém podílu spokojených a nespokojených je ale aktuální výsledek srovnatelný s lety 2014 i 2015, ale mírně horší než v roce 2013, kdy podíl spokojených tvořil 66 %, a byl tak o 8 procentních bodů vyšší než v současnosti. Podíl nespokojených zůstává v ekonomicky aktivní populaci dlouhodobě poměrně nízký a v žádném z šetření nepřesáhl úroveň jedné desetiny.

Graf 1: Spokojenost se zaměstnáním či prací (v %)¹

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 5. – 18. 6. 2017, 574 ekonomicky aktivních respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Tabulka 1: Spokojenost se zaměstnáním či prací (vytřídění podle druhu ekonomické aktivity v %)

	podnikatelé, živnostníci (OSVČ)	vedoucí pracovníci/ vyšší odborníci	ostatní zaměstnanci (ne dělníci)	kvalifikovaní dělníci	nekvalifikovaní dělníci
velmi spokojen	29	26	12	10	8
spíše spokojen	47	59	46	43	20
tak napůl	22	15	32	39	50
spíše nespokojen	1	0	10	5	20
velmi nespokojen	1	0	0	3	2

Pozn.: Procenta ve sloupci.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 5. – 18. 6. 2017, 574 ekonomicky aktivních respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Tabulka 1 přináší analýzu spokojenosti se zaměstnáním podle druhu ekonomické aktivity. Vyšší úroveň spokojenosti zaznamenáváme u vedoucích a vyšších odborných pracovníků (podíl spokojených činí 85 %) a u podnikatelů či živnostníků, kteří pracují jako samostatně výdělečně činné osoby (76 %). Nadpoloviční podíl spokojených najdeme také v kategorii ostatních zaměstnanců v nedělnických profesích (58 %) a mezi kvalifikovanými dělníky (53 %), v těchto skupinách je však výrazně nižší především podíl „velmi spokojených“. Nejnižší podíl spokojených je mezi lidmi

¹ Znění otázky: „Jak jste celkově spokojen se svým zaměstnáním? Jste velmi spokojen, spíše spokojen, tak napůl spokojen, napůl nespokojen, spíše nespokojen, velmi nespokojen?“

pracujícími jako nekvalifikovaní dělníci, kde nejčastěji vybranou odpovědí bylo „tak napůl“ a podíl spokojených jen mírně převažoval nad podílem nespokojených (28 % spokojených, 22 % nespokojených).

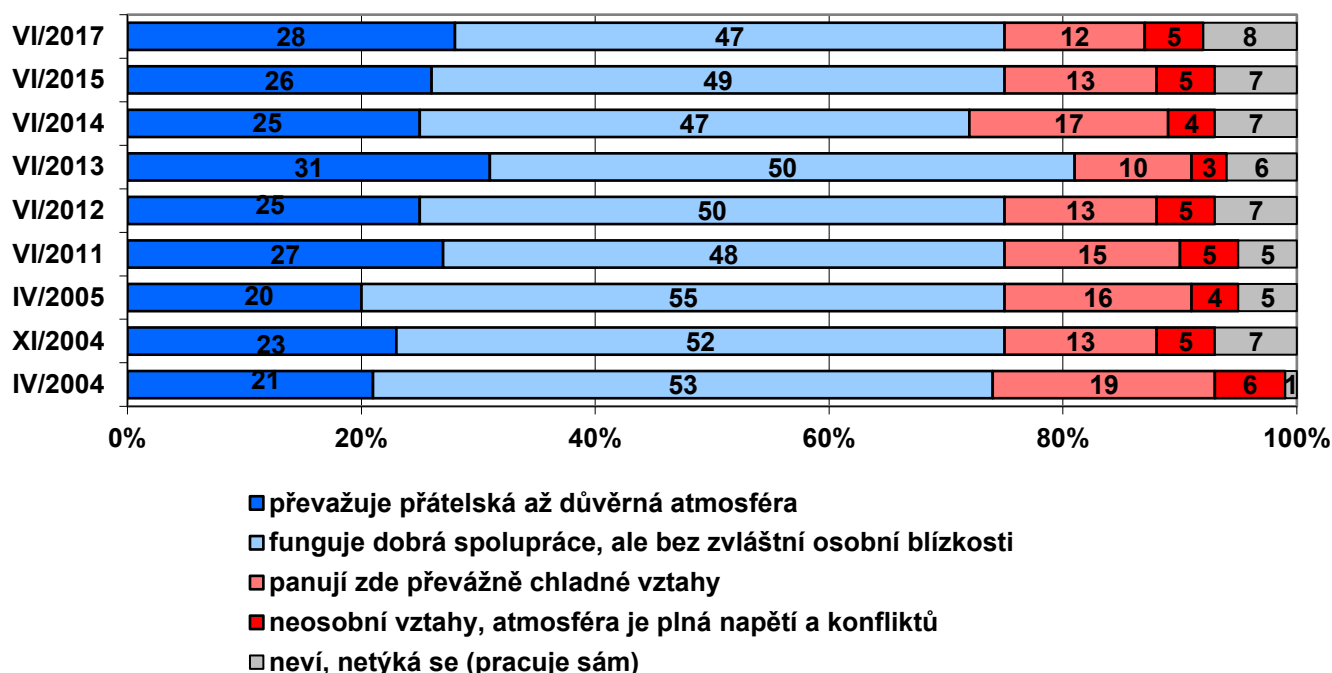
Podíl spokojených pracujících roste spolu se stupněm dosaženého vzdělání a s čistým osobním příjmem. Naopak mezi lidmi různého věku ani mezi muži a ženami žádné statisticky významné rozdíly nejsou.

Jak je zřejmé z grafu 2, vztahy na pracovišti jsou celkem třemi čtvrtinami pracujících (75 %) hodnoceny kladně: 28 % dotázaných považuje atmosféru na pracovišti za přátelskou až důvěrnou, podle 47 % vztahy na jejich pracovišti charakterizuje dobrá spolupráce, i když bez zvláštní osobní blízkosti. Jako chladné či případně napjaté a konfliktní vnímá klima na pracovišti necelá pětina ekonomicky aktivních (17 %), 8 % zvolilo odpověď „nevím“ nebo „netýká se“.

Ve srovnání s loňským šetřením nedošlo k žádné statisticky významné změně, a co se týče celkového podílu pracujících, kteří hodnotí své pracovní vztahy pozitivně, je aktuální hodnocení atmosféry na pracovišti rovněž srovnatelné se situací v letech 2004 a 2005 i s roky 2011 a 2012, kdy byl ovšem o něco nižší podíl respondentů popisujících atmosféru na pracovišti jako přátelskou až důvěrnou.

Spokojenost se vztahy na pracovišti pak úzce souvisí s celkovou spokojeností se zaměstnáním. Vztahy na pracovišti lépe hodnotí vyšší odborníci a vedoucí pracovníci, lidé s vysokoškolským stupněm dosaženého vzdělání a pracující v věku 30 až 44 let. Muži a ženy se v hodnocení vztahů na svém pracovišti výrazněji neliší.

Graf 2: Vnímání vztahů na pracovišti (v %)²

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 5. – 18. 6. 2017, 574 ekonomicky aktivních respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

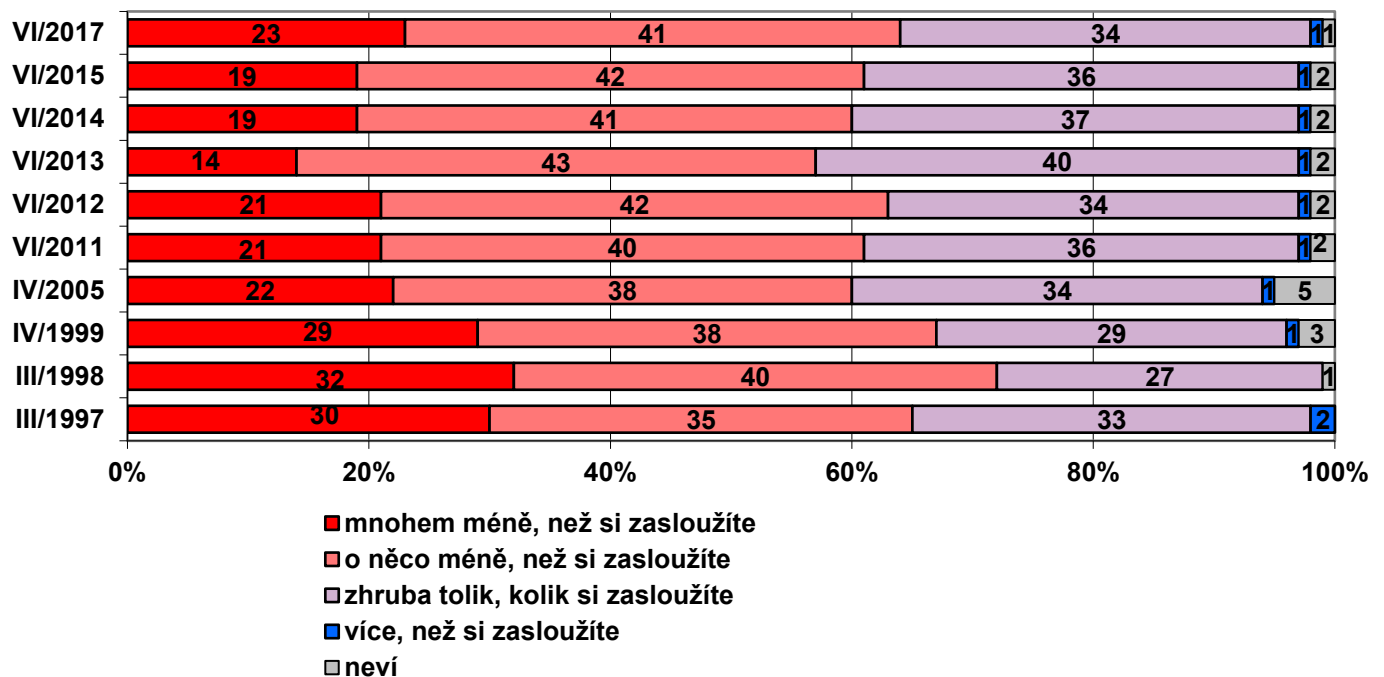
Všech pracujících jsme se dále zeptali, jak hodnotí přiměřenost finančního ohodnocení za práci, kterou vykonávají (viz graf 3). Téměř dvě třetiny pracujících (64 %) se domnívají, že jejich měsíční příjem je menší, než by si zasloužili, z toho 23 % dotázaných má za to, že je dokonce mnohem menší, než by bylo adekvátní. O přiměřenosti finančního

² Znění otázky: „Jak byste charakterizoval vztahy na Vašem pracovišti? Převažuje zde přátelská až důvěrná atmosféra, funguje zde spíše dobrá spolupráce, ale bez zvláštní osobní blízkosti, panují zde převážně chladné, neosobní vztahy, atmosféra je plná napětí a konfliktů.“

ohodnocení je naopak přesvědčeno 34 % ekonomicky aktivních, zatímco zanedbatelné 1 % dotázaných se považuje za příjmově nadhodnocené.

Oproti předcházejícímu šetření mírně vzrostl podíl ekonomicky aktivních, kteří se svým zaměstnáním cítí být zaplacen mnohem méně, než si zaslouží (nárůst o 4 procentní body). V delším časovém horizontu pak vidíme od roku 2013 pozvolně vzrůstající nespokojenost s platovým ohodnocením vlastní práce a naopak pokles těch, kteří se cítí být zaplacení přibližně tolik, jak si zaslouží (od roku 2013 pokles o 6 procentních bodů). Aktuální situace je tak srovnatelná s rokem 2012 a zůstává výrazně příznivější, než na konci 90. let, kdy se výrazně nedostatečně ohodnocena cítila téměř třetina pracujících.

Graf 3: Když posoudíte Váš měsíční příjem, jak jste zaplacen? (v %)³

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 5. – 18. 6. 2017, 574 ekonomicky aktivních respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Tabulka 2: Když posoudíte Váš měsíční příjem, jak jste zaplacen? (vytřídění podle druhu ekonomické aktivity v %)

	podnikatelé, živnostníci (OSVČ)	vedoucí pracovníci /vyšší odborníci	ostatní zaměstnanci (ne dělníci)	kvalifikovaní dělníci	nekvalifikovaní dělníci
mnohem méně	11	18	25	22	34
o něco méně	25	49	43	46	41
tak jak si zasloužím	58	31	31	32	23
více než si zasloužím	3	2	1	0	1
neví	3	0	0	0	1

Pozn.: Procenta ve sloupci.

³ Znění otázky: „Když posoudíte Váš měsíční příjem, jste zaplacen mnohem méně, než si zasloužíte, o něco méně, než si zasloužíte, zhruba tak, jak si zasloužíte, více, než si zasloužíte?“

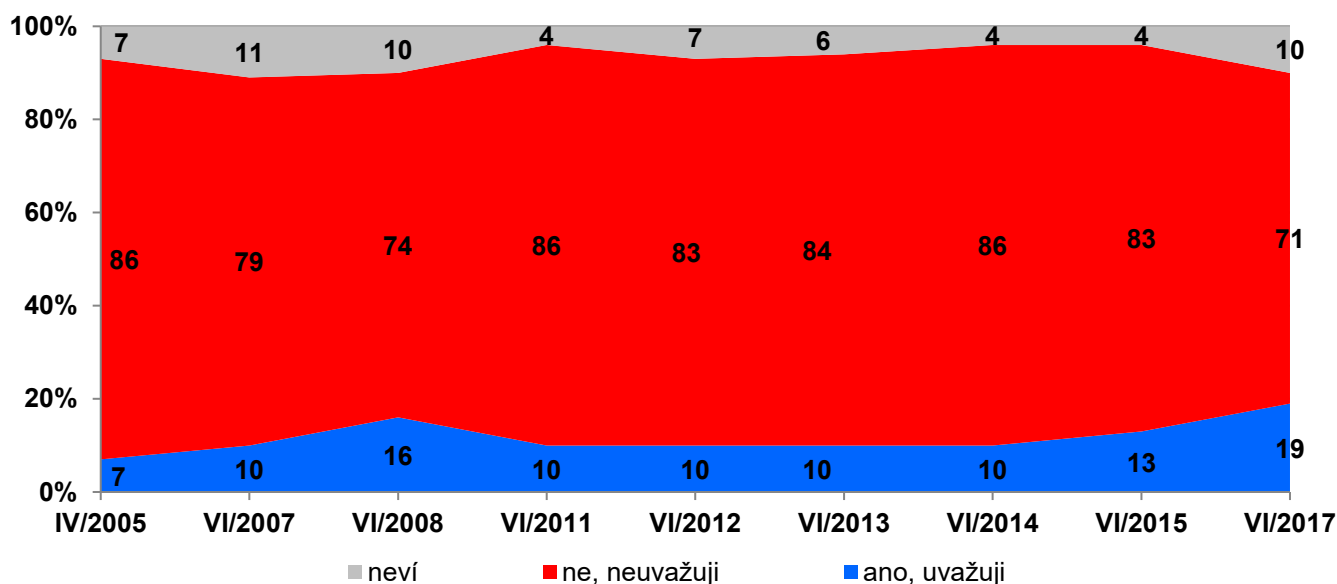
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 5. – 18. 6. 2017, 574 ekonomicky aktivních respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Z tabulky 2 vyplývá, že výši svého výtěžku za odpovídající nejčastěji pokládají podnikatelé a osoby samostatně výdělečně činné (jako odpovídající ji hodnotí 58 % z nich, jako příliš nízkou 36 %). U všech typů zaměstnanců naopak převažuje pocit, že za svou práci nejsou adekvátně odměněni.

V případě vedoucích pracovníků a vyšších odborníků, ostatních zaměstnanců v nedělnických profesích a kvalifikovaných dělníků dosahují podíly těch, kteří se cítí zaplacení odpovídajícím způsobem, necelé jedné třetiny, přibližně dvě třetiny naopak svůj příjem za adekvátní nepovažují. Ještě větší nespokojenost pak v tomto ohledu panuje u lidí pracujících v nekvalifikovaných dělnických profesích, kde příjem za adekvátní považuje zhruba čtvrtina a tři čtvrtiny si myslí, že jsou zaplacení méně, než si zaslouží.

Lidé, kteří se cítí adekvátně ohodnoceni, častěji uvádějí, že jsou ve svém zaměstnání spokojeni. O tom, že jejich příjem je adekvátní, jsou o něco častěji přesvědčeni muži (tuto odpověď zvolilo 38 % mužů a 30 % žen). S rostoucím vzděláním pak postupně klesá pocit, že příjem je mnohem menší, než by si dotyčný zasloužil.

Graf 4: Uvažujete o odchodu ze současného zaměstnání / o ukončení současné práce? (v %)⁴

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 8. – 15. 6. 2015, 581 ekonomicky aktivních respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

O změně zaměstnání aktuálně uvažuje téměř pětina pracujících (19 %), sedm desetin (71 %) dotázaných naopak hodlá setrvat ve stávajícím zaměstnání a desetina zatím neví, zda má o odchodu ze současného zaměstnání uvažovat či ne (viz graf 4).

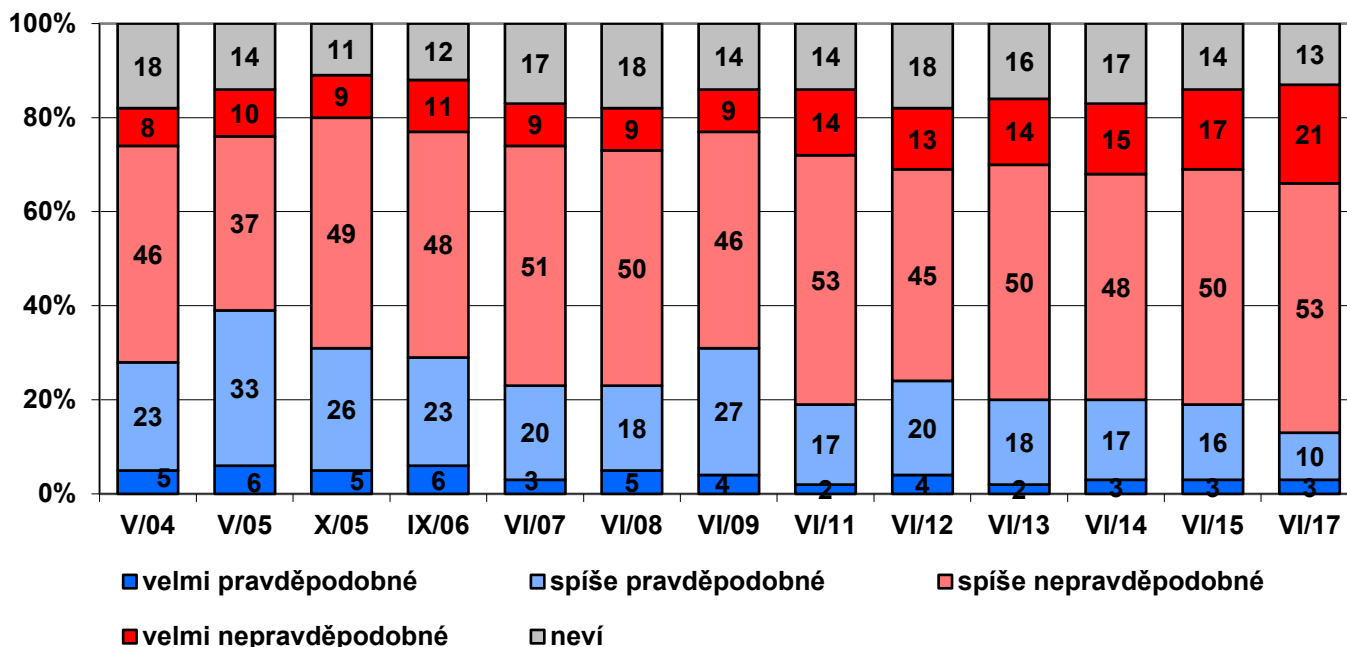
Podíl pracujících, kteří uvažují o změně zaměstnání, je v současnosti nejvyšší za celou dobu sledování, tj. od roku 2005, pouze v roce 2008 byl výsledek statisticky srovnatelný. V porovnání se situací před 2 roky v červnu 2015 je podíl těch, kteří zvažují změnu současného zaměstnání, o 6 procentních bodů vyšší a naopak podíl těch, kteří o takové změně neuvažují, je nižší o 12 procentních bodů.

Odchod ze svého zaměstnání častěji zvažují mladí lidé ve věku do 29 let, u kterých o odchodu ze svého současného zaměstnání uvažuje přibližně třetina (33 %). Výrazně méně často naopak o odchodu ze svého současného zaměstnání uvažují podnikatelé a samostatně výdělečně činní. Úvahy o odchodu ze současného zaměstnání výrazně

⁴ Znění otázky: „Uvažujete o možnosti, že odejdete ze svého současného zaměstnání / skončíte se svou současnou prací?“ Možnosti odpovědi: ano; ne. Znění otázky do roku 2007: Uvažujete o odchodu ze svého současného zaměstnání, o změně zaměstnavatele? Možnosti odpovědi: ano; ne.

častěji připustili lidé, kteří jsou v současném zaměstnání nespokojeni, negativně hodnotí pracovní vztahy a cítí se být zaplacení mnohem méně, než si zaslouží.

Graf 5: Pravděpodobnost ztráty práce (v %)⁵

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 2. – 9. 6. 2014, 605 ekonomicky aktivních respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Jak je patrné z grafu 5, ztráty práce se v červnu 2017 obávala pouze více než desetina pracujících (13 %), z nichž 3 % to považují za „velmi pravděpodobné“ a 10 % za „spíše pravděpodobné“. Více než polovina pracujících (53 %) naopak považuje možnost, že by přišli o své pracovní uplatnění, za spíše nepravděpodobnou a přibližně pětina (21 %) ekonomicky aktivních je si svou pracovní pozicí zcela jista. Dalších 13 % pracujících podle svých slov neví, jak je na tom s jistotou svého zaměstnání, a nedokáže posoudit, zda je či není pravděpodobné, že by o svou práci mohlo přijít.

Aktuální výsledek je dosud nejlepší za celou dobu sledování, tj. od roku 2004, podíl lidí považujících ztrátu svého zaměstnání za pravděpodobnou je o 6 procentních bodů nižší než před 2 lety a o 26 procentních bodů nižší než v roce 2005, kdy dosahoval svého dosavadního maxima. Nízké obavy ekonomicky aktivních českých občanů korespondují také s postoji české veřejnosti k nezaměstnanosti, kterou za vysokou považují čeští občané mnohem méně často než v minulosti.⁶

Detailnější analýza dat ukazuje, že ztrátu zaměstnání pokládají za nepravděpodobnou statisticky významně častěji pracovníci s vysokoškolským stupněm vzdělání, podnikatelé a osoby samostatně výdělečně činné a lidé, kteří považují současnou životní úroveň své domácnosti za dobrou. Za pravděpodobnou označují ztrátu svého zaměstnání častěji lidé nespokojení v současném zaměstnání, negativně vnímající vztahy na svém pracovišti i adekvátnost finančního ocenění své práce.

⁵ Znění otázky: „Jak moc je podle Vás pravděpodobné, že přijdete o svou práci (např. z důvodu redukce pracovních míst, úpadku zaměstnavatele)? Je to velmi pravděpodobné, spíše pravděpodobné, spíše nepravděpodobné, velmi nepravděpodobné.“

⁶ Podrobněji viz tiskovou zprávu CVVM „Česká veřejnost o nezaměstnanosti – červen 2017“, která byla vydána 12. července 2017.

<https://cvvm.soc.cas.cz/tiskove-zpravy/ekonomicke/prace-prijmy-zivotni-uroven/4377-ceska-verejnost-o-nezamestnanosti-cerven-2017>

Technické parametry výzkumu

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v17-06</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>5. - 18. 6. 2017</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>983</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>239</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem - kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>EU.103, EU.17a, EU.99, EU.140. EU.138</i>
<i>Kód zprávy:</i>	<i>eu170727</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>27. července 2017</i>
<i>Zpracovala:</i>	<i>Naděžda Čadová</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.
